Nosaukums: Duālo uzdevumu treniņu pielietojums fizioterapijā: darbības jomas pārskats.

Autore: Liene Spilva-Ekerte (vad. doc.Daina Šmite)

Pamatojums: Duālu uzdevumu veikšanas spēja ir būtiska dažādu ikdienas aktivitāšu realizācijā. Duālo uzdevumu izpilde ir augstāks izaicinājums, kā viena uzdevuma veikšana, tāpēc pie centrālās nervu sistēmas nepilnīgas funkcionēšanas traucējumi primāri parādīsies tieši šajos uzdevumos. Tādējādi aktuāla ir nepieciešamība rehabilitācijas procesā vērst uzmanību uz duālo uzdevumu treniņu. Ir nepieciešams duālo uzdevumu treniņu "jomas pārskats", lai izprastu to pielietojuma dažādību fizioterapijā un redzētu tālāko sistemātisko pārskatu iespējas.

Mērķis: Šī darbības jomas pārskata mērķis ir izpētīt fizioterapijā pielietoto duālo uzdevumu treniņu metodiku un iegūtos rezultātus dažādām mērķa grupām pieaugušo populācijā, apkopojot un analizējot pēdējo piecu gadu publikāciju datus.

Metodes: Pētījuma dizains ir literatūras pārskata veids - darbības jomas pārskats. Elektroniskajās datu bāzēs tika meklēti pēdējo piecu gadu laikā publicēti pētījumi, kuri tika atlasīti pēc iekļaušanas/ izslēgšanas kritērijiem. Pēc tam sekoja padziļināta pētījumu analīze atbilstoši bakalaura darbā izvirzītajam mērķim. Pētījuma metodika tika izstrādāta balstoties uz Peters et al (2017) metodiskajām norādēm un ņemot vērā PRISMA-ScR vadlīnijas.

Rezultāti: Pārskata ietvaros tika sistemātiski atlasīti un apkopoti dati no 21 zinātniskās publikācijas, kas aprakstīja pētījumus par duālo uzdevumu treniņu pielietojumu fizioterapijas kontekstā. Pārskata pētījumos kā pieaugušo mērķa grupas tika analizēti pacienti ar neirodeģeneratīvu vai citu neiroloģisku saslimšanu, indivīdi ar noteiktu funkcionālo ierobežojumu, kā arī relatīvi veselas personas bez hroniskām saslimšanām. Visbiežāk tika aprakstīta vienlaicīgu duālo uzdevumu treniņa pielietošana motoram uzdevumam pievienojot papildus kognitīvu uzdevumu. Uzdevumi bija variabli, to grūtības pakāpe un progresija tika pielāgota, ņemot vērā dalībnieka individuālās spējas. Duālo uzdevumu treniņš sniedz statistiski lielāku uzlabojumu dažādiem raksturlielumiem salīdzinot ar viena uzdevuma treniņu, tomēr ir pretrunīgi dati par sasniegtā rezultāta noturību ilgtermiņā, nav viennozīmīgu pierādījumu par iegūtā efekta pārnešanu starp trenēta un netrenēta uzdevuma izpildes apstākļiem.

Secinājumi: Šis darbības jomas pārskats apliecina, ka duālo uzdevumu treniņa pielietošanas iespējas fizioterapijā ir daudzveidīgas gan raugoties no treniņa metodikas viedokļa, gan mērķa grupām un potenciālajiem ieguvumiem. Informācijas avotu meklēšanas procesā tika konstatēts, ka pētījumu skaits šajā jomā pēdējo gadu laikā ir pieaudzis, kā arī ir vairāki uzsākti un notiekoši pētījumi, kas liecina par šīs tēmas aktualitāti.